

Helsinki 16.11.2022

Eduskunnan talousvaliokunta

Asia: HE 211/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030

Kiitämme mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä laiksi valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030.

Teknologiateollisuuden yritykset tekevät 2/3 Suomen yksityisistä TKI-investoinneista ja puolet Suomen tavara- ja palveluviennistä. Yritysten – ja samalla Suomen – menestyksen kulmakivi on hyvä kansainvälinen kilpailukyky korkean jalostusarvon vientituotteissa. Se on mahdollista saavuttaa vain, jos Suomessa investoidaan riittävästi yritysten lähtökohdista tapahtuvaan tutkimus- ja innovaatiotoimintaan.

Suomi oli tki-intensiteetissä maailman kärkeä 1990-luvun jälkipuoliskolta noin vuoteen 2010. Sen jälkeen sekä julkisissa että yksityisissä tki-investoinneissa lasketeltiin alamäkeä 2010-luvun lopulle. Aiempien panostusten perintönä Suomessa on edelleen maan kokoon nähden hämmästyttävä joukko yrityksiä, jotka omalla liiketoimintasegmentillään ovat maailman absoluuttisessa kärjessä, ja jotka vientitoiminnallaan työllistävät ja rahoittavat merkittävästi Suomen kansantaloutta.

Teknologiateollisuus näkee lisäpanostukset TKI-toimintaan välttämättömänä ja kiireellisinä. TKI tehdään siellä, missä on paras osaaminen ja kilpailukykyiset kannustimet. Laaja joukko Teknologiateollisuuden jäsenyrityksiä on ilmaissut valmiutensa lisätä omia TKI-investointejaan, kun valtio hoitaa oman osuutensa. [Teknologiateollisuuden jäsenyritysten sitoumus](#) on luettavissa linkistä.

Geopoliittisten riskien lisääntyminen on muuttanut kansainvälisen toimintaympäristön epävarmaksi. Myös investointeja ja niiden sijoittumista harkitaan entistä tarkemmin. Suomi tarvitsee TKI-investointien lisäksi kipeästi lisää myös uusia tuotannollisia investointeja. Ne tuottavat nopeampaa kasvua ja uutta vientiä julkisen talouden tasapainottamiseksi. **Valtion tulee kyetä houkuttelemaan lisää kotimaisten ja kansainvälisten yritysten investointeja Suomeen riittävän vaikuttavin toimenpitein.** Pitkäjänteiset julkiset panostukset yritysten TKI-investointien kasvattamiseksi Suomessa houkuttelevat Suomeen enemmän yksityisiä TKI-investointeja sekä kotimaasta että kansainvälisesti. Lisäksi TKI-panostukset lisäävät myös tuotannollisia investointeja ja vauhdittavat siten kansantalouden kasvua.

Keskeinen päämäärä julkisten TKI-investointien lisäämisessä tulee olla myös julkisen sektorin toiminnan tehostaminen mm. uusien toimintamallien, teknologian ja datan paremman hyödyntämisen avulla.

Kiitämme hallituksen esitystä TKI-rahoituslaista ja parlamentaarisen TKI-työryhmän esitystä TKI-intensiteetin kasvattamiseksi, johon lakiesitys perustuu. Nostamme esiin seuraavat näkökulmat, jotka on syytä vielä huomioida lainvalmistelussa:

1. Pitkäjänteisyyden varmistamiseksi **vuoteen 2030 ulottuvalla jaksolla suunniteltua julkisten tki-panostuksen korotusta ei tule pienentää missään tilanteessa**. Vuoteen 2030 on vain kahdeksan vuotta, mikä on lyhyt aika puhuttaessa pitkäjänteisestä tutkimuksesta. Jos yksityiset panostukset eivät lisääntyisi suunnitellussa suhteessa julkisten panostusten kanssa, tulisi rahoitusta ainoastaan kohdentaa tehokkaammin yksityisiä tki-investointeja vivuttavaksi.
2. Hallituksen lakiesityksessä on sisäinen ristiriita, samoin perusteluosassa. Pykälän 2 toisen momentin mukaan valtuuksien ja määrärahojen vuosittainen **korotus** voitaisiin harkinnanvaraisesti tehdä pienempänä, jos yksityisen sektorin TKI-panostukset eivät täytä vaadittua 2/3 osuutta koko rahoituksesta. 3 § 1 momentin ja siihen liittyvän perusteluosan mukaan valtioneuvosto voisi tarkistaa suunnitelmaa, jos valtionrahoituksen **määrää vähennettäisiin** 2 § 2 momentin perusteella. Valtionrahoituksen määrän vähentäminen ei kuitenkaan ole 2 § 2 momentin perusteella mahdollista, vaan ainoastaan valtionrahoituksen suunnitellun **korotuksen vähentäminen** (tai mieluummin uudelleensuuntaaminen). 3 § 1 momentin loppuosan teksti tulee korjata muotoon "*...jos tutkimus- ja kehittämistoiminnan valtionrahoituksen **korotuksen** määrää vähennetään olennaisesti tai kohdennetaan olennaisesti uudelleen 2 §:n 2 momentin nojalla.*" Vastaavasti on perusteluosassa tekstiä muutettava 3 § perusteluosan toisen kappaleen loppuosassa muotoon "*...jos tutkimus- ja kehittämistoiminnan valtionrahoituksen **korotuksen** määrää vähennettäisiin 2 §:n 2 momentin perusteella olennaisesti...*". Mieluiten kuitenkin poistetaan koko korotuksen vähentämismahdollisuus laista, kuten olemme kohdassa 1 esittäneet.
3. Lakiesityksen kolmannessa pykälässä säädetään TKI-rahoituksen käyttöä koskevasta monivuotisesta suunnitelmasta. Haluamme korostaa, että Suomen TKI-politiikan heikoin lenkki OECD-maiden vertailussa on yrityksille suunnattu avustusmuotoinen tki-rahoitus, jossa olemme lähes hännänhuippuja, kun julkisen tutkimuksen tukemisessa pärjäämme OECD-vertailussa varsin hyvin jo tällä hetkellä. Kun julkisia tki-investointeja kasvatetaan, **vähintään puolet lisärahoituksesta tulee suunnata yritysten innovaatiotoiminnan avustusmuotoiseen tukemiseen**. Se parantaa Suomen kilpailukykyä, vivuttaa yritysten omia tki-lisäpanostuksia sekä synnyttää uutta kasvua, vientiä ja työpaikkoja. Tämä on syytä todeta lain perusteluosassa.
4. Lain perusteluosaan on tarpeen myös kirjata lisärahoituksen vaikuttavuusvaatimus ja sen seuranta. Julkiseen tutkimukseen suunnattavalta **lisärahoitukselta tulee edellyttää keskipitkällä aikavälillä entistä parempaa Suomen kansantalouden kasvua ja tuottavuutta tai muuten hyvinvointia parantavaa mitattavissa olevaa vaikuttavuutta**.
5. Lakiesityksen perusteluissa vastuutetaan TEM ja OKM laatimaan pitkän aikavälin suunnitelma yhdessä muiden ministeriöiden ja viranomaisten kanssa, sidosryhmiä kuullen. Mahdollisuus parlamentaarisen työryhmän perustamisesta nostetaan esille, samoin tutkimus- ja innovaationeuvoston rooli olisi keskeinen. Emme näe tarvetta parlamentaarisen työryhmän perustamiselle, ja näkemyksemme mukaan tutkimus- ja innovaationeuvoston toimintaa tulee vahvistaa merkittävästi, jotta se olisi toimintakykyinen. Sen sijaan **tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksen**

käyttöä koskevaa suunnitelmaa valmisteltaessa elinkeinoelämän ja julkisen sektorin yhteistyö on äärimmäisen tärkeää. Julkisen rahoituksen tulee vivuttaa tehokkaasti yksityistä tki-rahoitusta, joten elinkeinoelämän näkemysten täytyy olla keskeinen osa suunnitelman sisältöä. Tämä tulisi kirjata lain säännöskohtaisiin perusteluihin.

6. Ehdotuksen vaikutuksia valtion talousarvioon on arvioitu perusteluosan kappaleessa 4.2.1 sivulla 11. **Pidämme esitettyjä kehysvarauksia merkittävästi alimitoitettuna.** Vuodelle 2024 oltaisiin varaamassa 50 M€, kun tavoiteltu lisäys on 260 M€. Vastaavat luvut vuoden 2025 osalta ovat 150 M€ ja 520 M€, ja vuodelle 2026 300 M€ ja 780 M€. Ero varauksien ja tavoiteltujen rahoituslisäysten välillä on kolmessa vuodessa 860 M€.

Kuten lakiesityksen perusteluissa ja monissa esityksestä annetuissa lausunnoissa on todettu, pelkkä TKI-rahoituksen lisääminen ei kuitenkaan riitä. On myös huolehdittava siitä, että **sekä yliopistoihin että yrityksiin on tarjolla riittävästi kotimaisia ja ulkomaisia osaaajia** sekä TKI-työhön että yritysten liiketoiminnan kasvattamiseksi. Tämä edellyttää työhön johtavan maahanmuuton merkittävää sujuvoittamista ja korkeakoulutuksen jatkuvaa kehittämistä yhdessä yritysten kanssa. Arviomme mukaan työhön johtava nettomaahanmuutto on nostettava nopeasti 50 000 osajaan vuodessa, ja sitä on senkin jälkeen lisättävä. Teknologiaosaaajia tulee kouluttaa merkittävästi nykyistä enemmän, ja järjestää lisäksi suunnattuja ulkomaisten osaaajien vetovoimakampanjoita valittuihin maihin. Ulkomaiset opiskelijat on houkuteltava jäämään Suomeen töihin ja heille tulee tarjota työluvut, kotouttamispalvelut ja työpaikat. Ulkomaisten osaaajien saatavuusharkinta tulee poistaa kaikilla toimialoilla.

Kunnioittavasti

Matti Mannonen
Johtaja, teknologinen edelläkävijyys
matti.mannonen@teknologiateollisuus.fi
040-5447047